EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 15.9.2014
COM(2014) 562 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

o izvajanju, rezultatih in celoviti oceni evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami 2012

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

o izvajanju, rezultatih in celoviti oceni evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami 2012

1. UVOD

Daljša pričakovana življenjska doba v kombinaciji z nizko rodnostjo bo povzročila znatno staranje prebivalstva Evrope. Dejstvo, da je staranje predvsem velik dosežek, zlasti ker odraža uspehe na področju zmanjševanja umrljivosti, ter potenciali vedno večjega števila vitalnih in zdravih starejših se velikokrat spregledajo. Namesto tega se pogosto razumejo kot grožnja dinamiki gospodarstva in vzdržnosti visoko razvitih sistemov socialnega varstva v Evropi.

Komisija je v tem okviru septembra 2010[1] predlagala, da se leto 2012 razglasi za evropsko leto aktivnega staranja. Poudarila je, da bo ohranitev solidarnosti med generacijami temeljila zlasti na zagotavljanju, da so generacije „baby boom“ dlje na trgu dela ter da čim dlje ostanejo zdrave, aktivne in neodvisne. Svet in Evropski parlament sta septembra 2011[2] sprejela sklep o razglasitvi navedenega evropskega leta, pri čemer sta naslovu dodala „solidarnosti med generacijami“.

V skladu s sklepom o razglasitvi evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami (v nadaljnjem besedilu: evropsko leto 2012) je namen tega poročila pregled izvajanja, rezultatov in celovitih dosežkov evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami ter nadaljnje delo na podlagi ugotovitev zunanje ocene[3].

2. OZADJE

2.1. Priprave na evropsko leto 2012

Prvi pozivi za evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami so bili izraženi med slovenskim predsedovanjem v prvi polovici leta 2008. Komisija je junija 2009 začela javno posvetovanje, da bi zbrala zamisli in predloge ključnih deležnikov in strokovnjakov o tem, kako bi se dosegel največji možni učinek z evropskim letom aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami.

Svet je zanimanje za tako pobudo pokazal novembra 2009, ko je Komisijo pozval, naj oblikuje dejavnosti za boljšo ozaveščenost glede spodbujanja aktivnega staranja, med drugim tudi v okviru evropskega leta[4].

Teme so bile izbrane s celostnim pristopom – zaposlovanje, zdravje in neodvisno življenje, udeležba, medgeneracijska solidarnost – ter so bile skladne s predhodnimi analizami in pobudami politike v zvezi z aktivnim staranjem, opravljenimi na ravni EU in na mednarodni

[1] COM(2010) 462 final z dne 6. septembra 2010.

[2] Sklep št. 940/2011/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2011 o evropskem letu aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami (2012), UL L 246, 23.9.2011, str. 5–10.

[3] Ocena evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami 2012, Ecorys, december 2012, ki temelji na analizi podatkov iz raziskav z nacionalnimi koordinatorji in nacionalnimi deležniki, intervjujev, teoretičnih raziskav, analiz družbenih medijev in študij primera.

[4] Sklepi Sveta z dne 20. novembra 2009 o zdravem in dostojnem staranju.

ravni, pa tudi s perečimi vprašanji, predvsem v okviru strategije Evropa 2020. Za vključitev solidarnosti med generacijami se je zavzemal tudi Evropski parlament5.

Evropsko leto 2012 je sovpadlo z deseto obletnico madridskega mednarodnega akcijskega načrta o staranju[6], ki je kot glavni razvojni cilj poudaril, da bi morali imeti ljudje pri staranju možnost aktivne udeležbe v gospodarskem, socialnem, kulturnem in političnem življenju družbe.

2.2. Evropsko leto 2012 in z njim povezani cilji

Namen evropskega leta 2012 je bil obravnavanje izzivov starajoče se Evrope prek aktivnega staranja na področju zaposlovanja, udeležbe in neodvisnega življenja, ob upoštevanju tako potreb in pravic starejših kot tudi njihovih potencialov in prispevka h gospodarstvu in družbi.

Njegov splošni cilj je bil vključiti ustrezne akterje v promocijo aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti. Ti akterji vključujejo države članice, njihove regionalne in lokalne organe, socialne partnerje, civilno družbo in poslovno skupnost, vključno z malimi in srednjimi podjetji.

Posebni cilji so določeni v členu 2 Sklepa, povzamejo pa se lahko kot:

- povečanje splošne ozaveščenosti o pomenu aktivnega staranja in zagotovitev, da se mu nameni vidno mesto na političnem dnevnem redu;
- pospeševanje razprav, izmenjava informacij in razvoj vzajemnega učenja, da se spodbudijo politike aktivnega staranja;
- oblikovanje okvira za zaveze in konkretne ukrepe Unije in držav članic s sodelovanjem deležnikov;
- spodbujanje dejavnosti za preprečevanje diskriminacije na podlagi starosti[7], premagovanje stereotipov, povezanih s starostjo, in odstranjevanje ovir.

2.3. Sredstva

Sklep o evropskem letu 2012 je opredelil proračunska sredstva v višini 5 milijonov EUR za obdobje januar 2011–december 2012. Za evropsko leto 2012 se novi krediti niso dodelili, saj se je denar črpal iz obstoječih finančnih sredstev. Proračun za evropsko leto 2012 se je uporabil predvsem za financiranje dejavnosti obveščanja (spletno mesto EU, podpora državam članicam pri dejavnostih obveščanja, objave, videoposnetki, obveščanje v medijih idr.), pri čemer so se manjši zneski namenili za otvoritveno slovesnost na Danskem in zaključno prireditev na Cipru ter zunanjo oceno evropskega leta 2012.

---

[5] Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. novembra 2010 o demografskih izzivih in medgeneracijski solidarnosti (2010/2027(INI)).

[6] Poročilo Združenih narodov o drugi svetovni skupščini o staranju v Madridu, 8.–12. april 2002. A/CONF.179/9.

[7] Glej Direktivo Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu.

V primerjavi z drugimi nedavnimi evropskimi leti je imelo leto 2012 precej nižji proračun. Posledično neposredno financiranje državam članicam ni bilo na voljo. Vendar to ni zmanjšalo njihove zaveze za evropsko leto 2012. Sredstva, dodeljena za dejavnosti obveščanja, so bila uporabljena v podporo številnim dejavnostim na nacionalni ravni.

Zunanji ocenjevalci so ocenili, da so bili strukture in orodja upravljanja na ravni EU ustrezni in dobro delujoči.

3. EVROPSKO LETO 2012: IZVAJANJE IN KLJUČNE DEJAVNOSTI

3.1. Dejavnosti na ravni EU

Večina dejavnosti na ravni EU je bila namenjena podpori deležnikov v državah članicah in spodbujanju njihove udeležbe v evropskem letu 2012. Program EU se je tako izvajal v tesnem sodelovanju z nacionalnimi koordinatorji za evropsko leto 2012 in koalicijo deležnikov. Glavna dejavnost na evropski ravni je bila komunikacijska in promocijska kampanja, ki jo je izvajal pogodbeni izvajalec.

Osrednje vozlišče te kampanje je bilo spletno mesto evropskega leta 2012[8], na katerem so bile informacije predstavljene v 23 jezikih, čeprav je bilo veliko vsebine o posebnih pobudah na voljo le v nacionalnem jeziku zadevne države in v angleškem jeziku. Prav tako je spletno mesto deležnikom predlagalo promocijsko gradivo za njihove prireditve.

Pogodbeni izvajalec na področju komunikacije je vzdrževal mrežo odnosov z mediji, da bi se dosegla čim večja pokritost medijev (tisk/splet/avdiovizualni mediji) glede ključnih dogodkov, ki so bili predstavljeni tudi v mesečnem glasilu.

Izšlo je pet publikacij v podporo deležnikom. Dve od publikacij sta bili pripravljeni pred evropskim letom in sta zajemali dejstva in informacije: posebna raziskava Eurobarometra o aktivnem staranju (zajemala je 27 držav članic in pet držav, ki niso članice EU, s preglednicami za posamezne države EU)[9] in statistični portret Eurostata o aktivnem staranju in solidarnosti med generacijami[10].

Brošura *„How to promote active ageing in Europe“* („Kako spodbujati aktivno staranje v Evropi“), ki sta jo skupaj pripravila Odbor regij in mreža Age Platform Europe, je bila prav tako objavljena tik pred začetkom evropskega leta 2012, da je deležnike usmerila k programom financiranja EU, ki bi bile lahko relevantne za področje aktivnega staranja, in je pozvala zlasti regionalne in lokalne deležnike, naj jih kar najbolje izkoristijo. Ena od utemeljitev, zakaj evropsko leto 2012 ni imelo večjega proračuna, je bila, da se številne dejavnosti lahko financirajo prek obstoječih programov.

Publikacija *Social Europe Guide „Demography, active ageing and pensions. Social Europe Guide“* („Demografija, aktivno staranje in pokojnine. Vodnik po socialni Evropi“)[11] vsebuje

[8] http://europa.eu/ey2012.

[9] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_379_360_en.htm.

[10] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-EP-11-001.

[11] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=sl&pubId=6805.

pregled glavnih demografskih trendov, s katerimi se sooča Evropa, in odzivov politike, potrebnih za obravnavanje izzivov, ki jih ti trendi povzročajo. Brošura *„The EU contribution to Active Ageing and Solidarity between generations“* („Prispevek Evropske unije k aktivnemu staranju in solidarnosti med generacijami“)[12] je podrobno predstavila številne pobude EU, ki lahko podprejo nacionalne oblikovalce politik in deležnike v državah članicah pri izvajanju programa za aktivno staranje. V brošuri je poudarjeno, da aktivno staranje zahteva politične ukrepe na različnih področjih, kot so zaposlovanje, pokojnine, izobraževanje, zdravje, inovacije, raziskave, promet, IKT in stanovanja.

Evropska komisija je v evropskem letu 2012 organizirala tudi nekaj dogodkov in konferenc. Zunanja ocena je potrdila njihov velik prispevek k uspehu evropskega leta 2012.

Otvoritvena prireditev z naslovom „Ostanimo aktivni – kako do tja“ je potekala v Københavnu 18. in 19. januarja 2012 v okviru predsedovanja Danske EU. Dvodnevni program je vključeval govore dveh ministrov danske vlade in dveh komisarjev EU. Seje so obravnavale širok razpon tem, vključno z vprašanji trga dela, načini, kako ostati aktiven in zdrav, vključevanjem in krepitvijo moči, inovacijami in prostovoljstvom.

Konferenca z naslovom „Poročanje o staranju in solidarnosti med generacijami“ je potekala v Bruslju 19. in 20. marca s ciljem, da zagotovi priložnost novinarjem za izmenjavo mnenj o tem, kako v medijih pokrivati vprašanja, povezana z aktivnim staranjem in solidarnostjo med generacijami.

Na konferenci z naslovom „Evropsko partnerstvo za inovacije za aktivno in zdravo staranje: od načrta k ukrepom)“, organizirani 3. aprila 2012, so bile zbrane povratne informacije deležnikov o tem, kako izvajati ukrepe partnerstva. Komisar László Andor je v uvodnem govoru poudaril sinergije med evropskim letom 2012 in partnerstvom.

Konferenca z naslovom „Dobro upravljanje za aktivno in zdravo staranje“ v Bruslju 4. junija 2012 je pokazala, da je za spodbujanje aktivnega staranja potrebno integrirano oblikovanje politik, ki vključuje različne ravni vlade in različna področja politike.

Konferenca „Aktivno staranje – potencial za družbo“, ki je potekala od 9. do 11. julija 2012 v Dublinu in jo je odprla evropska komisarka za raziskave in inovacije Máire Geoghegan Quinn, se je osredotočila na človeške in socialne vidike ter posledice aktivnega staranja in na razmerje med staranjem, gospodarstvom in inovacijami. Na dogodku so bile proučene nadaljnje potrebe po raziskavah in predstavljena je bila publikacija „*Population ageing in Europe: facts, implications and policies*“ („Staranje prebivalstva v Evropi: dejstva, posledice in politike“), v kateri so navedeni rezultati s strani EU podprte raziskave o prebivalstvu.

Na konferenci Komisije „Pozneje v življenju stopnico više: učenje za aktivno življenje in medgeneracijska solidarnost“ (Bruselj, 19.–21. november 2012) so bili močno zastopani: vladni organi vključno z nacionalnimi koordinatorji za izvajanje evropskega programa za izobraževanje odraslih, mednarodni, evropski in nacionalni deležniki; zastopniki s področja visokega šolstva in raziskav; socialni partnerji; podjetniki in izvajalci projektov, financiranih v okviru programa vseživljenjsko izobraževanje Grundtvig. V okviru konference so bili

[12] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

pripravljeni memorandum in niz referenčnih dokumentov o učenju za aktivno in zdravo staranje ter zaposlovanju in medgeneracijskem učenju.

Slovesnost ob podelitvi priznanj v okviru evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami je potekala 13. novembra 2012 v Bruslju. Izpostavila je ljudi in pobude, ki navdihujejo in ki so znatno prispevali k aktivnemu staranju in solidarnosti med generacijami. Evropski komisar za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje László Andor je razglasil nagrajence v sedmih kategorijah nagrad.

Priznanje EU Access City Award, ki ga je podelila podpredsednica Viviane Reding 3. decembra 2012, je posebno pozornost namenilo potrebam starejših po dostopnosti. Predstavniki organizacij starejših so bili vključeni v žirijo EU. Zaključna prireditev evropskega leta 2012 z naslovom „Od vizije k dejanjem“ je potekala v Nikoziji 10. decembra 2012. Začela se je z izjavo predsednika Republike Ciper, sledil pa ji je govor komisarja Lászla Andorja. Program je zajemal številna vprašanja, vključno s trenutnimi razmerami glede staranja v Evropi in še vedno neizkoriščenimi potenciali starejših.

Poleg dejavnosti, ki so jih začele Evropska komisija in predsedstvi, so bile v evropskem letu 2012 dejavne tudi druge institucije, ki so tesno sodelovale s koalicijo deležnikov in civilno družbo.

V evropskem letu 2012 je bil še zlasti dejaven Evropski ekonomsko-socialni odbor. Oblikoval je skupino za usklajevanje dejavnosti, povezanih z evropskim letom 2012. Ta skupina je organizirala pet javnih dogodkov o različnih temah in zaključno prireditev evropskega leta 2012.[13]

Odbor regij je prav tako pomembno prispeval k evropskemu letu 2012, ko je 14. februarja 2014[14] organiziral forum, katerega cilj je bil spodbujati nove pobude na lokalni in regionalni ravni, vzpostavljati nova partnerstva za promocijo aktivnega staranja in krepiti solidarnost med generacijami.

Evropsko leto 2012 je močno podprla tudi široka koalicija organizacij civilne družbe, na čelu katere je bila mreža Age Platform Europe, ki ima že več kot 60 članov. Člani koalicije so sodelovali v številnih pobudah med evropskim letom 2012 ter razvili časovni načrt, ki je bil predstavljen 18. januarja 2012 na otvoritveni konferenci evropskega leta 2012 v Københavnu.

Zunanja ocena v poglavju 3.6 je poudarila tesno dopolnjevanje med evropskim letom 2012 in drugimi tekočimi dejavnostmi politike, kot so bela knjiga o pokojninah, demografski forum, drugi program javnega zdravja, akt o dostopnosti ter zlasti evropsko partnerstvo za inovacije za dejavno in zdravo staranje.

3.2. Izvajanje v sodelujočih državah

Vse sodelujoče države članice (27 držav članic EU, Islandija, Lihtenštajn in Norveška) so imenovale svojega nacionalnega koordinatorja.

[13] http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-closing-conference-ey2012.

[14] http://cor.europa.eu/sl/events/forums/Pages/european-year-active-ageing-solidarity.aspx.

Nacionalni koordinatorji so z delom začeli že precej pred evropskim letom 2012, saj so imeli prvi sestanek 30. novembra 2010. Pripravili so nacionalne dejavnosti, s katerimi so pospeševali lokalne in regionalne dejavnosti in si prizadevali vključiti vse zadevne deležnike v program evropskega leta. Evropski komisiji so predložili nacionalne delovne programe, v katerih so na kratko predstavili nacionalne dejavnosti, načrtovane v letu 2012.[15]

Nacionalni delovni programi so odražali različne okvire politike, predvsem v smislu potreb na področju aktivnega staranja, prednostnih nalog politike in porazdelitve pristojnosti, ter razpoložljivost sredstev. Komisija je predlagala nekatere skupne dogodke in dejavnosti ter zlasti podprla organizacijo otvoritvenih in zaključnih prireditev na nacionalni ravni ter kampanj „Generations@school“ (generacije v šoli) in „Seniorforce Day“ (dan aktivnih starostnikov) ter podeljevanje nagrade na evropski ravni. Zunanja ocena potrjuje ustreznost vrst izvedenih dejavnosti.

Otvoritvenih prireditev se je skupaj udeležilo 4 500 sodelujočih, s sodelovanjem pomembnih politikov pa so bile deležne tudi visoke ravni politične podpore.

15 držav je imenovalo 115 nacionalnih ambasadorjev evropskega leta 2012, da se doseže širša javnost. Ambasadorji so bili z različnih področij, in sicer akademskega, nevladnega, medijskega, umetniškega, poslovnega. Število imenovanih ambasadorjev je segalo od enega (v Estoniji, na Madžarskem in Poljskem) do 38 v Avstriji.

Namen pobude „Generations@school“ je bil praznovanje evropskega dne solidarnosti med generacijami (29. april). Pobuda je temeljila na zamisli, da starejši ljudje pridejo v šole ter da se učenci in starejši vključijo v medgeneracijski dialog. To je bil učinkovit način, da se s tem seznanijo šole po vsej Evropi in da se spodbudi sodelovanje v okviru evropskega leta 2012 na lokalni ravni. Prav tako je pobuda pomagala pritegniti pozornost medijev, predvsem lokalnih. Komisija je pobudo podprla prek svojega pogodbenega izvajalca na področju komunikacije, ki je zagotovil namensko spletno mesto, smernice, sredstva in praktično podporo za nekatere lokalne pobude.

Evropska pobuda „Seniorforce Day“ (dan aktivnih starostnikov) je obeležila mednarodni dan starejših (1. oktober), pri čemer je bil njen cilj spodbuditi starejše k prostovoljstvu. Ta pobuda je prejela široko podporo v vsej Evropi, vodilnih dogodkov pa so se udeležili visoki politiki, uradniki in predstavniki nevladnih organizacij ter osebnosti, ki delujejo kot ambasadorji evropskega leta 2012. Evropska komisija je podprla 25 takih dogodkov. Vendar pa je zunanja ocena pokazala, da pobuda ni bila tako odmevna kot pobuda Generations@school, verjetno zaradi pozne najave in manj jasne oblike (glej strani 52 in 79 zunanje ocene).

Evropsko leto 2012 je sprožilo številne pobude za spodbujanje aktivnega staranja v državah članicah. Med njegovim trajanjem se je izvedlo skupaj 748 nacionalnih in nadnacionalnih pobud, pri čemer so vštete le tiste, ki so navedene na spletnem mestu EU. Organizacije civilne družbe so bile nosilke 291 od teh pobud. Države z največ pobudami na spletnem mestu EU so bile Nemčija, Španija in Italija, sledile pa so jim Francija, Avstrija in Poljska. Poudarek teh dejavnosti je bil predvsem na izmenjavi znanja in izkušenj ter na krepitvi ozaveščenosti.

[15] http://europa.eu/ey2012/ey2012main.jsp?catId=986&langId=en.

V skladu z raziskavami, ki jih je izvedel ocenjevalec (glej poglavje 3.2 zunanje ocene), je bila najširše pozornosti deležna tema udeležba v družbi, sledila pa ji je medgeneracijska solidarnost. Dejstvo, da je bila tema evropskega leta 2012 dovolj široka za obravnavanje številnih različnih tematik, je deležnikom omogočalo, da so izbrali nekaj, kar je bilo zanje z njihovega stališča najbolj primerno. Dokazi na podlagi rezultatov spletne raziskave nacionalnih koordinatorjev kažejo, da so bile vrste izvedenih dejavnosti primerne za potrebe držav članic in državljanov EU. Nacionalni koordinatorji in deležniki so navedli, da so lahko izbirali med pobudami in jih prilagodili glede na lasten okvir in prednostne naloge, pogosto ob podpori pogodbenega izvajalca Komisije na področju komunikacije.

3.3. Vključevanje načela enakosti spolov in socialne vključenosti

Vključevanje načela enakosti spolov se je upoštevalo od pripravljalne faze evropskega leta 2012 in se je odražalo v koaliciji deležnikov in delovnih programih nekaterih držav članic, pri čemer se je posebna pozornost namenila položaju starejših žensk, manjša pozornost pa izkušnjam starejših moških. Ženske so bile med nacionalnimi koordinatorji ter med govorci in udeleženci na dogodkih med evropskim letom 2012 dobro zastopane (glej poglavje 5 zunanje ocene).

Evropsko leto 2012 je zajemalo tudi najrazličnejša vprašanja, povezana z invalidnostjo, zlasti zdravje in neodvisno življenje starejših. Pobude so invalidnost obravnavale neposredno in posredno, in sicer na ravni EU in ravni držav članic. Dejavnosti evropskega leta 2012 so na splošno zagotavljale dostopnost do dogodkov in ob različnih priložnostih obravnavale različne vidike, kot sta znakovni jezik in prevoz. Spletišče EU je zajemalo možnosti za večje črke, vendar je bilo v zunanji oceni poudarjeno, da bi lahko bilo dostopnejše širšemu krogu invalidov, npr. slepim in slabovidnim, gluhim in naglušnim.

4. DOSEŽKI V EVROPSKEM LETU 2012

4.1. Je evropsko leto 2012 doseglo svoje cilje?

Glede na zunanjo oceno je evropsko leto 2012 pozitivno vplivalo na pogoje za aktivno staranje na evropski in nacionalni ravni. Cilji in dejavnosti zadevnega leta so bili ustrezni, pristop pa je omogočil uspešno doseganje ciljev (krepitev ozaveščenosti, pospeševanje razprav in vzajemno učenje, ustvarjanje okvira za zaveze in konkretne ukrepe, preprečevanje diskriminacije na podlagi starosti).

Cilj **krepitve ozaveščenosti** je bil večinoma dosežen prek pobud in prireditev na ravni EU in nacionalni ravni, ki so bile večinoma usmerjene na ustrezne organizacije in skupine civilne družbe in ne na posameznike.

Pobuda Generations@school je pritegnila okoli 480 šol in približno 27 000 udeležencev, podeljevanje nagrade na evropski ravni pa je prejelo 1 300 prijav (vključno z večino dogodkov v okviru pobude Generations@school). V evropskem „dnevu aktivnih starostnikov“ je sodelovalo 11 000 udeležencev. Te pobude so pritegnile precej medijske pozornosti na evropsko leto 2012, pri čemer so izpostavile zgodbe o uspehu in pozitivne primere iz sistema nagrajevanja. Na splošno je evropsko leto 2012 sprožilo obsežno medijsko pokritost s 6 162 tiskanimi članki, 3 432 spletnimi članki in 329 radijskimi ali televizijskimi prispevki.

Čeprav je bilo spletno mesto EU pomemben vir za deležnike, ga je obiskalo manj obiskovalcev kot spletna mesta EU v okviru preteklih evropskih let, in sicer 212 822 posameznih obiskovalcev (poročalo se je o 400 000 obiskovalcih za evropsko leto 2010 in 366 172 obiskovalcih za evropsko leto 2011). Vendar pa je treba upoštevati, da je imelo 19 držav nacionalna spletna mesta.

Kar zadeva predstavnike državljanov in deležnikov, je bila stopnja sodelovanja z družbenimi mediji omejena na ravni EU, v nekaterih državah pa je bilo sodelovanje večje. V Španiji so bili na primer ustvarjeni računi Facebook in Twitter z namenom izmenjave in širjenja informacij o evropskem letu 2012. Kar zadeva Španijo, se je po ocenah prek teh kanalov doseglo približno 700 000 ljudi.

Evropsko leto 2012 je bilo uspešno pri **pospeševanju javnih razprav** in **spodbujanju vzajemnega učenja** glede tem aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami. Zlasti otvoritveni dogodki v Københavnu in sodelujočih državah so imeli pomembne multiplikacijske učinke. V vseh sodelujočih državah so bili v evropskem letu 2012 organizirani številni dodatni dialogi. Prav tako je bil močan poudarek na razširjanju dobre prakse. Podatkovna zbirka EU je bila vpliven instrument za deljenje informacij o zgodbah o uspehu in pozitivnih primerov. Številni nacionalni in nadnacionalni projekti so ves čas evropskega leta 2012 spodbujali vzajemno učenje.

Potreba po preprečevanju **diskriminacije na podlagi starosti** je bila poudarjena na številnih javnih dogodkih in prek različnih projektov. V tem okviru se je zlasti izpostavljal pomen izboljšanja priložnosti za aktivno staranje na področju zaposlovanja.

Evropsko leto 2012 je dejansko omogočilo **oblikovanje okvira za zaveze in konkretne ukrepe**. Udeležba organizacij civilne družbe glede tem evropskega leta 2012 se lahko šteje za glavni dosežek. Udeležba regionalnih in lokalnih vlad je bila prav tako pomembna, vendar ni potekala v vseh državah.

Evropsko leto 2012 je nekatere države spodbudilo, da bodisi okrepijo že obstoječo agendo nacionalne politike glede aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti bodisi razvijejo nove strategije. Avstrija je januarja 2012 na primer pripravila zvezni načrt za starejše državljane. V Španiji je bila sprejeta bela knjiga. Analizirala je glavne vidike, ki določajo kakovost življenja starejših ljudi.

Številne države so ob evropskem letu 2012 pripravile programe politike: Belgija je novembra 2012 ustanovila nov zvezni svetovalni svet za starejše; Irska je sklenila, da mora do konca leta 2013 vsaka lokalna oblast v državi imeti svoj starostnikom prijazen program v okrožju; Poljska je avgusta 2012 sprejela vladni program za družbene dejavnosti starejših državljanov za obdobje 2012–2013.

4.2. Izročilo evropskega leta 2012

Med evropskim letom 2012 so se razvila številna orodja za razvoj politike v prihodnosti. Nekatere uspešne prireditve in dejavnosti so se nadaljevale tudi leta 2013, kot na primer pobuda generacije v šoli, ki se je spodbujala na ravni EU. Smernice za oblikovanje boljših

odzivov politike na staranje so se zagotovile v vodilnih načelih za aktivno staranje, ki so jih sprejeli ministri EU za socialne zadeve 6. decembra 2012[16].

V okviru evropskega leta 2012 je navedenih 19 vodilnih načel na področjih zaposlovanja, udeležbe v družbi in samostojnega življenja. Namenjena so državam članicam in drugim ustreznim ravnem vlade in organizacij, ki bodo sodelovale pri nadaljnjem izboljševanju pogojev za aktivno staranje. Uporaba teh vodilnih načel bi prispevala tudi k doseganju ciljev zaposlovanja in zmanjševanja revščine v okviru strategije Evropa 2020, predvsem zaradi večjega števila ljudi, ki bi lahko delali dlje in pridobili boljše pokojninske pravice.

Dodatno orodje za spodbujanje stalnih prizadevanj za uresničevanje ciljev evropskega leta 2012 je bila priprava indeksa aktivnega staranja[17], ki je bil predstavljen na zaključni prireditvi in razvit med evropskim letom 2012 v tesnem sodelovanju z Ekonomsko komisijo Združenih narodov za Evropo (UN/ECE) in Evropskim centrom za socialno politiko in raziskave na Dunaju. Indeks aktivnega staranja meri različne razsežnosti aktivnega staranja in neizkoriščene potenciale za vsako državo. Indeks bi moral oblikovalcem politik pomagati opredeliti izzive in neuresničene potenciale za aktivnejšo udeležbo starejših ljudi v gospodarstvu in družbi ter omogočiti spremljanje napredka. Izpopolnjevanje indeksa se nadaljuje, tako da se lahko posodobi na podlagi novejših podatkov in po možnosti izračuna na podnacionalnih ravneh.

Koalicija deležnikov evropskega leta 2012 je 10 decembra 2012 na zaključni prireditvi evropskega leta 2012 v Nikoziji v okviru ciprskega predsedovanja predstavila spremenjen časovni načrt[18]. Vključeval je številne nadaljevalne pobude, ki še naprej ohranjajo zagon evropskega leta 2012. Ena od pobud vključuje ustanovitev konvencije županov o demografskih spremembah po zgledu modela konvencije županov o trajnostni energiji[19]. To bi zagotovilo okvir, ki bi lokalnim in regionalnim oblikovalcem politik omogočil, da se zavežejo k novim ukrepom kot odzivu na staranje. Prizadevanja za ustanovitev take konvencije zdaj potekajo v okviru evropskega partnerstva za inovacije za dejavno in zdravo staranje ter njegove akcijske skupine za „inovacije za starostnikom prijazne stavbe, mesta in okolja“. [20]

Evropsko partnerstvo za inovacije za dejavno in zdravo staranje pomeni pomemben prispevek EU k doseganju ciljev evropskega leta 2012[21]. Evropska komisija je opredelila staranje prebivalstva kot družbeni izziv, ki je skupen vsem evropskim državam, in ga obravnava kot prednostno nalogo v okviru pobude Unija inovacij, ene od vodilnih pobud strategije

[16] Izjava Sveta o evropskem letu aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami (2012): pot naprej, Bruselj, 7. december 2012.

[17] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=89&newsId=1837&furtherNews=yes.

[18] http://www.age-platform.eu/images/stories/Updated_EY2012_Roadmap_Coalition_FINALVERSION1.doc.

[19] http://www.covenantofmayors.eu.

[20] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

[21] „Izvajanje Strateškega izvedbenega načrta evropskega partnerstva za inovacije za dejavno in zdravo staranje“ COM(2012) 83 final.

Evropa 2020. Poglavitni cilj partnerstva je za dve leti povečati povprečno število let zdravega življenja v EU do leta 2020. Strateški izvedbeni načrt te pobude določa prednostne ukrepe za spopadanje z izzivom staranja prek inovacij in se osredotoča na tri glavna področja: preprečevanje, oskrba in zdravljenje ter neodvisno življenje. Ukrepi za aktivno staranje, razviti v okviru evropskega leta 2012, se lahko nadaljujejo v širšem okviru evropskega partnerstva za inovacije za dejavno in zdravo staranje in tako prispevajo k ciljem strategije Evropa 2020.

5. ZAKLJUČEK

Evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami je vključilo številne vladne in nevladne akterje. Pomagalo je prenesti bolj pozitivno sliko staranja prebivalstva s poudarjanjem potencialov starejših in spodbujanjem njihove aktivne udeležbe v družbi in gospodarstvu.

Številne države članice in organizacije civilne družbe so evropsko leto izkoristile kot priložnost za razvijanje novih pobud ali krepitev že obstoječih. Dejavnosti, ki jih je sprožilo leto 2012, so pokazale vse večji interes za dejavno staranje. V ta namen so bila razvita oziroma se razvijajo številna orodja, zlasti vodilna načela za aktivno staranje, indeks aktivnega staranja in konvencija o demografskih spremembah.

Oblikovalci politik v državah članicah so pozvani, naj ta orodja kar najbolje izkoristijo. EU jih bo podpirala še naprej. Podpora se bo zagotavljala v obliki smernic politike, predvsem v okviru evropskega semestra, kjer so bila priporočila o daljših poklicnih poteh naslovljena na večino držav članic, nedavno pa tudi priporočila za posamezno državo glede dolgotrajne oskrbe. Aktivno staranje je prav tako pomembno področje socialnih naložb, kot je bilo poudarjeno v sporočilu Komisije „Socialne naložbe za rast in kohezijo“[22]. Komisija je v zvezi s tem pozvala države članice, naj uporabljajo vodilna načela za aktivno staranje in solidarnost med generacijami ter indeks aktivnega staranja.

Aktivno in zdravo staranje je posledično ena od prednostnih naložb Evropskega socialnega sklada v programskem obdobju 2014–2020. Financiranje za projekte, ki spodbujajo aktivno staranje, je na voljo v okviru različnih programov in finančnih instrumentov EU. Ena od prednostnih nalog evropskega partnerstva za inovacije za dejavno in zdravo staranje je uskladiti te programe/instrumente z opredeljenimi prednostnimi nalogami za dejavno in zdravo staranje, pri čemer se je treba izogibati prekrivanju različnih instrumentov.[23]

Kar zadeva steber neodvisno življenje evropskega leta 2012, Komisija podpira poročilo Odbora za socialno zaščito o dolgotrajni oskrbi, objavljeno junija 2014. V poročilu je bilo proučeno, kako je vrzel med povpraševanjem in ponudbo na področju dolgotrajne oskrbe mogoče premostiti z ustreznimi naložbami v ukrepe, ki zmanjšajo potrebo po dolgotrajni oskrbi in povečajo učinkovitost rezultatov, med drugim z uporabo tehnološko podprtih storitev[24]. Zgledovalo se je tudi pri partnerjih evropskega partnerstva za inovacije za dejavno

[22] COM(2013) 83 final z dne 20. februarja 2013.

[23] COM(2012) 83 final.

[24] Glej raziskovalno študijo, ki jo je izvedel Inštitut za tehnološka predvidevanja Skupnega raziskovalnega središča pri Evropski komisiji, v podporo Odboru za socialno zaščito ICT-AGE: *Long Term Care Strategies for Independent Living of Elderly People* (Strategije dolgotrajne oskrbe za neodvisno življenje starejših).

in zdravo staranje. Delo na tem področju se nadaljuje tudi v okviru evropskega partnerstva za inovacije za dejavno in zdravo staranje, ki kaže, kako lahko EU pomaga državam članicam s podpiranjem izmenjave najboljše prakse, raziskovanjem in preizkušanjem novih rešitev ter spodbujanjem tehničnih in socialnih inovacij.

Evropsko leto 2012 je prispevalo k doslednemu upoštevanju aktivnega staranja v programih evropske politike in številnih programih nacionalnih politik s sprejetjem večstranskega medsektorskega pristopa. Ta zagon je treba ohranjati. Močna solidarnost med generacijami, ki je značilna za družbe in sisteme socialnega varstva v Evropi, se lahko v okviru staranja prebivalstva in nižjih proračunov vzdržuje le s spodbujanjem aktivnega staranja v vseh njegovih oblikah.

http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers_ICTAGE.html